

КОНСТРУКЦИЈА И МЈЕРНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ИНСТРУМЕНТА ЗА МЈЕРЕЊЕ РОДИТЕЉСКИХ ЗАХТЈЕВА И ПОДРШКЕ

Златко Павловић*, Ранка Перућица**

Оригинални научни рад Doi:10.7251/NSK1801045P UDK 371.26:159.953.5-0567.874 COBISS.RS-ID 6464024

Резиме

Варијабле које се односе на карактеристике породице и породичне климе редовно су повезене са бројним показатељима дјечијег развоја и понашања. Због тога су те варијабле често предмет интересовања истраживача којима је важно да на располагању имају одговарајуће инструменте за њихово мјерење. Такав инструмент је инвентар за мјерење нивоа захтјева које родитељи по-

стављају пред дјецу и степена подршке коју им пружају, а који је описан у овом тексту. Описана је конструкција инвентара и његове метријске карактеристике, а на крају су истраживачима, који би могли бити заинтересовани да га користе у својим истраживањима, дате и неке препоруке за његову примјену.

Кључне ријечи: карактеристике породичне средине, захтјеви родитеља према дјеци, родитељска подршка дјеци, мјерење породичних варијабли.

* Златко Павловић, доктор педагошких наука, професор је на Филозофском факултету Пале Универзитета у Источном Сарајеву. E-mail: zlatko.pavlovic@ffuis.edu.ba

** Ранка Перућица, магистар, је виши асистент на Медицинском факултету Фоча Универзитета у Источном Сарајеву. E-mail: rankaskrkar78@gmail.com

Увод

Будући да карактеристике породичног окружења у којем дијете одраста имају огроман утицај на формирање

његове личности, много је педагошких истраживања која укључују испитивање неких од тих карактеристика. Због тога је важно имати на располагању широк дијапазон инструмената за мјерење различитих варијабли из те сфере. Породична клима са мноштвом нијанси у односима родитеља и дјете представља врло сложен и слојевит феномен. Отуд унутар њега имамо и јако велики број најразличитијих варијабли које могу бити предмет интересовања истраживача. Међу такве варијабле спадају и двије чијим могућностима мјерења се бавимо у овом тексту. Те варијабле су: 1. ниво захтјева које родитељи постављају пред дијете и 2. степен подршке коју им пружају.

Лако је увјерити се да се у литератури која се бави породичним васпитањем често указује на значај ових варијабли. У разним типологијама породица на различите начине се узимају у обзир захтјеви и подршка. Према структури која породицу држи на окупу, Барбара Колоросо наводи три типа породица од којих најпожељнију васпитну средину обезбјеђује породица са структуром ослонца (Koloroso, 2006). Тај тип породице карактерише присуство јасних и обавезујућих захтјева уз изражену емоционалну подршку дјетету. Зоран Миливојевић и сарадници користе посебан модел за описивање различитих стилова породичног васпитања (Milivojević i sar., 2009). Модел васпитања у породици описује преко три димензије: 1. захтјеви, 2. похвале и награде, 3. крити-

ке и казне. Уз захтјева присутна је димензија похвале и награде која се дјелимично поклапа са подршком. Значај подршке дјетету наглашавају и аутори који се баве ужим проблемима учења. Тако Вуд, у опису понашања мајки које помажу дјетету у учењу, користи *грађевинску* метафору по којој мајка преузима улогу сличну улози коју има грађевинска скела – она *подупире* дијете пружајући му подршку у оним функцијама које оно још увијек не може само да изврши (Wood, 1986).

Михаљ Чиксентмихаљи описује посебно искуство у којем се потпуно предајемо некој активности и које се углавном поклапа са доживљајем који означавамо срећом (он га назива доживљај *тока*) (Čiksentmihalji, 1999). Одговарајући на питање како се у породици код дјете може подстицати љубав према учењу, он као најважније карактеристике породичне средине наводи оне које подстичу појаву доживљаја тока током учења, а основне су пружање подршке и стварање изазова (Schrerer, 2002). Изазови се добрим дијелом поклапају са захтјевима које родитељи постављају пред дијете. Подршка од стране родитеља пресудна је за упуштање у активније бављење спортом од стране дјете (Howard i Madrigal, 1990) као и за квалитет бављења том активношћу (Brustard, 1993). Навели смо само неколико примјера који говоре о значају ових породичних варијабли и њиховим многоструким везама са различитим варијаблама које се тичу особина, способности и понашања личности

васпитаника. У наставку текста описана је конструкција и мјерне карактеристике инструмента за мјерење тих варијабли. У прилогу су дате ставке од којих се инструмент састоји.

Конструкција инструмента и његове карактеристике

Операционализација варијабли

Операционализација варијабле односи се на њено операционално дефинисање преко поступака мјерења (Kostić, 2004, стр. 65). Једноставније речено, ради се о превођењу варијабле у мјерљиве елементе (у знаке или индикаторе варијабле).

Дио инвентара који се односи на захтјеве које родитељи постављају пред дјецу садржи ставке које су формулисане тако да изражавају сљедеће индикаторе:

а) висина очекивања која родитељи имају према дјетету (ставке: 1, 2 и 3),

б) обим захтјева које родитељи постављају пред дијете (ставке 5, 6 и 7),

в) степен независности који родитељи дозвољавају дјетету (ставка 4).

Дио који се односи на подршку коју родитељи пружају дјецу садржи ставке које покривају сљедеће индикаторе:

а) квалитет комуникације у ситуацији кад дијете има проблем (ставке 11, 12, 13 и 15),

б) пружање ослонаца дјетету које наилази на тешкоће (ставке 9 и 10),

в) укљученост родитеља у активности дјетета (ставке 8 и 14).

Узорци испитаника на којима су провјераване мјерне карактеристике

Карактеристике инструмента провјерене су у оквиру два посебна истраживања у којима је инструмент примијењен. Прво истраживање (у наставку текста ћемо се на њега позивати означавајући га као *прво истраживање*) реализовано је 2004. године на узорку дјеце која похађају седми, осми и девети разред основне школе на подручју Сарајевско-романијске регије, те Старе и Источне Херцеговине (школе: ОШ „Пале” на Палама, ОШ „Соколац” на Сокоцу, ОШ „Веселин Маслеша” у Фочи и ОШ „Свети Василије Острошки” у Требињу). У оквиру тог истраживања инструмент је прво примијењен у пилот-истраживању (N=144 ученика), а потом у главном истраживању (N=639).

Друго истраживање (у наставку текста ћемо се на њега позивати означавајући га као *друго истраживање*) реализовано је 2016. године на узорку дјеце која похађају седми, осми и девети разред основне школе на подручју Сарајевско-романијске регије и Старе Херцеговине (школе: ОШ „Пале” на Палама, ОШ „Србија” на Палама, ОШ „Петар Петровић Његош” у Источној Илици, ОШ „Свети Сава” из Источног Новог Сарајева и ОШ „Свети Сава” из Фоче). И у оквиру овог истраживања

је инструмент прво примијењен у пилот-истраживању (N=155 ученика), а онда у главном истраживању (N=802 ученика).

Ваљаност инструмента

Ваљаност инструмента провјерена је провјером његове факторске структуре. Кад је ријеч о конструктивној ваљаности мјерних инструмената, важи став да инструмент којем је потврђена хомогеност, тј. једнодимензионалност мора да мјери неки одређен конструкт (Fajgelj, 2003, стр. 289). Логичко-садржинска анализа ставки инструмента указује на то који је то конструкт који он мјери. Дакле, овдје провјеравамо хомогеност, односно слагање ајтема које показује колико они мјере исти концепт (Suzić, 2007, стр. 87). Будући да је наш инструмент конструисан да мјери двије варијабле

(степен подршке и ниво захтјева), у прилог његове ваљаности говориће ситуација у којој све његове ставке конституишу два фактора или бар да међу екстрахованим факторима два буду убједљиво доминантна.

Код података из првог истраживања (главно истраживање) погодност матрице интеркорелација за факторизацију тестирана је Бартлетовим тестом сферичности и Кајзер–Мајер–Олкиновим тестом. На Бартлетовом тесту сферичности добијена је вриједност $\chi^2=2370,51$; $df=105$; $p=0,000$. Кајзер–Мајер–Олкинов тест дао је вриједност $k=0,85$. Резултати тестова потврђују да је полазна корелациона матрица подесна за факторизацију. Латентни корјенови и проценти објашњене варијансе приказни су у Табели 1.

Табела 1

Латентни коријени фактора и проценат објашњене варијансе (прво истраживање)

Фактори	Латентни коријени	Објашњена варијанса %	Објашњена варијанса кумулативно %
1	3,844	25,626	25,626
2	2,900	19,334	44,960
3	1,078	7,186	52,146

Нису приказани фактори чији латентни коријени су мањи од 1.

Матрица фактора главних компоненти трансформисана је ортогоналном Варимакс ротацијом. У Табели 2 приказана је матрица факторских засићења.

Табела 2

Матрица факторских засићења (метода главних компоненти са Варимакс ротацијом)

Ставке	Фактори		
	1	2	3
1	0,391	0,280	0,427
2	-0,124	0,735	0,016
3	-0,265	0,740	-0,104
4	0,370	0,366	0,396
5	0,203	0,714	0,204
6	-0,052	0,728	0,081
7	-0,063	0,474	0,388
8	0,610	-0,040	0,413
9	0,711	-0,175	0,173
10	0,738	-0,167	0,007
11	0,711	-0,085	-0,172
12	0,739	-0,035	0,034
13	0,131	-0,026	-0,770
14	0,638	0,142	0,171
15	0,633	-0,008	-0,207

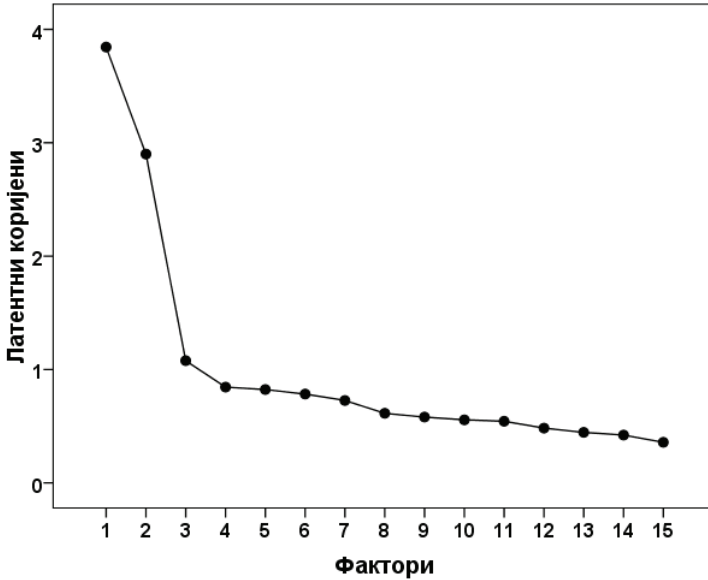
Као значајна факторска засићења третирана су она која су већа од 0,35 (у табели болдирана).

Из таблице факторских засићења видљиво је да први фактор доминантно конституишу ставке које треба да мјере степен подршке (видјети у прилогу, ставке 8 до 15). Други фактор конституишу ставке које би требале мјерити ниво захтјева (ставке 1 до 7). Екстрахован је и трећи фактор којег

са мањим засићењима конституишу ставке из оба дијела инструмента. Једино је тринаеста ставка јаче негативно засићена трећим фактором. Очигледно је да ставке конституишу два доминантна фактора уз знатно мање доминантан трећи. Слично рјешење даје и тест одрона (Графикон 1).

Графикон 1

Графички приказ латентних корјенова екстрахованих фактора

За податке из другог истраживања (главно истраживање) такође је тестирана погодност матрице интеркорелација за факторизацију. Добијене су вриједности за Бартлетов тест сферичности: $\chi^2=4446,87$; $df=105$;

$p=0,000$ и за Кајзер–Мајер–Олкинов тест: $k=0,88$. Полазна корелациона матрица је подесна за факторизацију. Латентни корјенови и проценти објашњене варијансе приказани су у Табели 3.

Табела 3

Латентни корјенови фактора и проценат објашњене варијансе (друго истраживање).

Фактори	Латентни корјенови	Објашњена варијанса %	Објашњена варијанса кумулативно %
1	4,344	28,961	28,961
2	3,395	22,634	51,595

Нису приказани фактори чији латентни корјенови су мањи од 1.

У Табели 4 приказана је матрица факторских засићења.

Табела 4

Матрица факторских засићења (метода главних компоненти са Варимакс ротацијом)

Ставке	Фактори	
	1	2
1	0,425	0,415
2	-0,118	0,778
3	-0,177	0,744
4	0,281	0,607
5	0,074	0,730
6	-0,016	0,655
7	0,109	0,679
8	0,773	0,123
9	0,794	-0,012
10	0,778	-0,145
11	0,776	-0,038
12	0,790	0,011
13	-0,090	0,505
14	0,725	0,118
15	0,626	-0,072

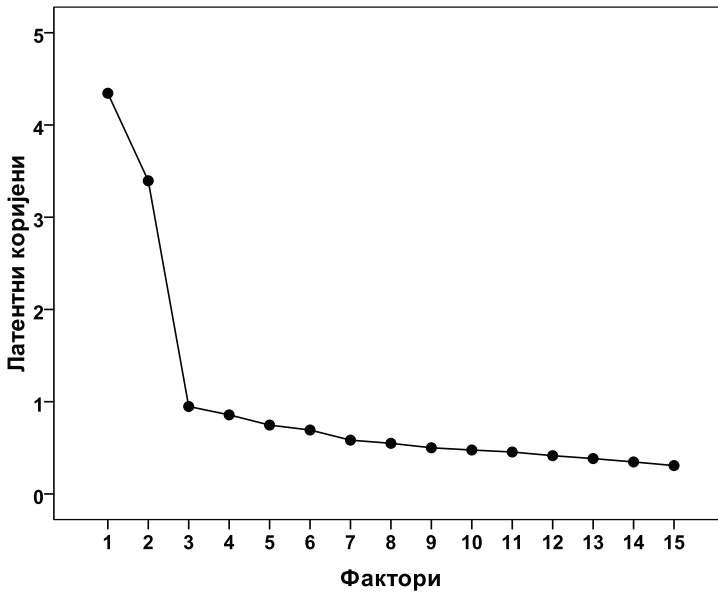
Као значајна факторска засићења третирана су она која су већа од 0,35 (у табели болдирана).

Према подацима из другог истраживања, инструмент се показао факторски *чистијим*. Други фактор конституишу ставке од 8 до 15 (подршка), а други ставке од 1 до 7 (захтјеви). Од-

ступају ставке 1 (засићена са оба фактора) и ставка 13 (значајно засићена другим умјесто првим фактором). И тест одрона (Графикон 2) указује на два фактора.

Графикон 2

Графички приказ латентних корјенова екстрахованих фактора

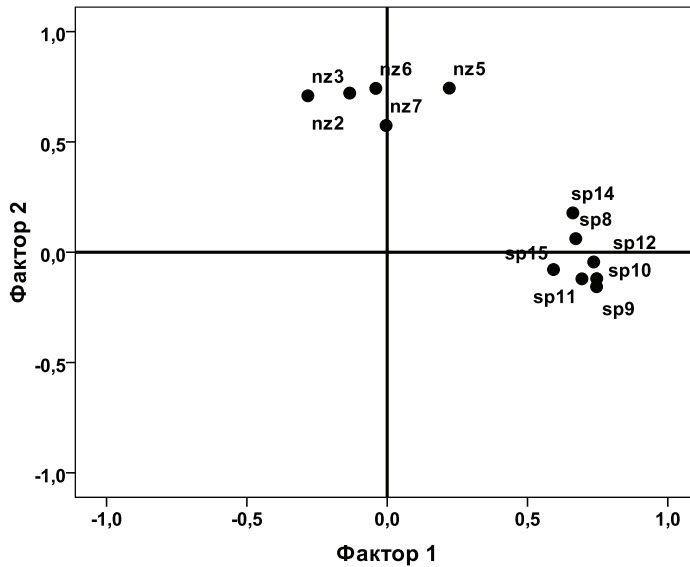
Резултати факторске анализе података из оба истраживања показали су да инструмент доминантно мјери два конструкта, од којих један конституишу ставке које се односе на подршку коју родитељи пружају дјечи, док други конституишу ставке које се односе на ниво захтјева које постављају дјечи. Може се размислити о изостављању ставки 1 и 13, а могуће и ставке 4. Провјерили смо факторску структуру инвентара уз изостављање ставки 1, 4 и 13. Учинили смо то посебно на резултатима првог и посебно на резултатима другог истраживања. У оба случаја су екстрахована два фактора од којих први конституишу ставке 8, 9, 10, 11, 12, 14, и 15 (све које се односе на степен подршке), а

други конституишу ставке 1, 2, 3, 5, 6, и 7 (све које се односе на ниво захтјева). У тој варијанти је инструмент факторски *сасвим чист*. Процент варијансе коју објашњавају та два фактора у оба случаја износио је преко 50%. Овдје ћемо приказати само груписање ставки у дводимензионалном простору који је дефинисан двама екстрахованим факторима (на основу података са првог истраживања уз изостављање ставки 1, 4 и 13). Скоро идентичну ситуацију даје и анализа података са другог истраживања. Приказано је ово Графиконом 3.

Графикон 3

Груписање ставки у дводимензионалном простору дефинисаном двама екстрахованим факторима

nz – ставке које се односе на ниво захтјева

sp – ставке које се односе на степен подршке

Поузданост инструмента

Поузданост инструмента провјерена је израчунавањем Кронбах-алфа коефицијента поузданости. Добијене вриједности за оба истраживања при-

казане су у Табели 5. Вриједности се односе на интегралну верзију инструмента. Кронбах-алфа коефицијенти за скраћену верзију наведени су у закључку.

Табела 5

Кронбах – алфа коефицијенти Инвентара за мјерење нивоа захтјева које родитељи постављају пред дјецу и степена подршке коју им пружају

	Пилот – истраж.		Главно – истраж.	
	Захтјеви	Подршка	Захтјеви	Подршка
Прво истраживање	0,741	0,750	0,736	0,752
Друго истраживање	0,801	0,810	0,797	0,799

Имајући у виду број ставки које чине инвентар, као и солидну уједначеност коефицијената на првом и другом истраживању, може се констатовати да оба његова дијела показују задовољавајућу поузданост.

Табела 6

Резултати Смирнов – Колмогорљевог теста, скјуниси и куртозиси за скорове са оба дијела инвентара добијени на првом и другом истраживању

	1. Истраж.		2. истраж.	
	Захтјеви	Подршка	Захтјеви	Подршка
К – S тест	0,051 df=586 p=0,001	0,116 df=586 p=0,000	0,056 df=799 p=0,000	0,107 df=799 p=0,000
S_k	0,173	-0,792	0,192	-0,517
K_u	-0,160	0,180	-0,504	-0,536

К – S тест - Смирнов – Колмогорљев тест; S_k – скјунис; K_u - куртозис

Дистрибуције скорова са оба дијела инвентара у оба истраживања показују значајна одступања од нормалне. У случају дијела инвентара за мјерење нивоа захтјева одступање, иако јесу статистички значајна, не показују израженије асиметрије тако да би, у случају потребе, у обзир долазила *нормализација* дистрибуције скорова (Вуквић, 1996, стр. 95). Код дистрибуција скорова са дијела инвентара за мјерење степена подршке присутне су негативне асиметрије у нешто већој мјери, тако да су ове дистрибуције мање подесне за евентуалну нормализацију.

Закључак

Имајући на уму интенцију да мјери два конструкта, који се односе на ниво захтјева које родитељи постављају дјечи и степен подршке коју им пружају, инвентар је показао задовољавајућу факторску структуру. Код његове примјене може бити проблема са дискриминативношћу, будући да дистрибуције скорова са оба дијела инвентара показују одступања од нормалне. То значи да би анализе података добијене инвентаром, уважавајући строжији приступ психометријским критеријима примјене статистичких тестова, биле ограничене

на примјену оних тестова који нису осјетљиви на облик дистрибуције.

За истраживаче који би евентуално користили овај инструмент имамо двије препоруке везане за његову примјену.

1. Скорови добијени на два дијела инвентара показују независност. Корелација међу њима или не постоји (резултати првог истраживања: $r = -0,02$, $p = 0,65$) или је врло ниска (резултати другог истраживања: $r = 0,18$, $p = 0,00$). То значи да ниво заступљености једне варијабле код неког испитаника по правилу није у релацији са нивоом заступљености друге. Због тога је оправдано на основу резултата са инвентара испитанике класификовати у четири групе према карактеру подршке и захтјева у њиховој породици. Испитаници медијаном могу бити подијељени на оне пред које родитељи постављају више и пред које постављају ниже захтјеве. Такође се, на основу резултата са другог дијела инвентара могу подијелити на оне којима родитељи пружају мању и којима пружају већу подршку. Комбиновањем те двије класификације добијају се четири групе које презентују четири типа породичне средине:

ниски захтјеви – мала подршка

високи захтјеви – мала подршка

ниски захтјеви – велика подршка

високи захтјеви – велика подршка.

Тако добијене групе могу се користити за различите врсте даљих ана-

лиза, а у зависности од карактеристика других варијабли и циљева анализе могућа је и примјена одговарајућих параметријских статистичких тестова.

2. Препоручујемо примјену инструмента у његовој краћој верзији (без ставки 1 и 4 у првом дијелу инвентара и без ставке 13 у другом дијелу). Поред тога што је краћи, у тој верзији инструмент је факторски *чистији*, а скраћивање не нарушава остале његове метријске карактеристике. Поузданост краће верзије остаје приближно у истим оквирима. Кронбах – алфа коефицијенти израчунати из истих података уз изостављање наведених ставки су: за ниво захтјева 0,742 и за степен подршке 0,821 (прво истраживање), те за ниво захтјева 0,788 и за степен подршке 0,833 (друго истраживање). Што се тиче дискриминативности, одступања дистрибуција података са оба дијела инвентара у скраћеној верзији од нормалне дистрибуције показују исте тенденције које показују и одступања у интегралној верзији.

Прилог

Инвентар за мјерење нивоа захтјева које родитељи постављају пред дјецу и степена подршке коју им пружају

На почетку инвентара налази се сљедеће упутство:

У овој табели су наведена нека нашања твојих родитеља. Стављањем

знака „Х“ у одговарајуће поље значи колико често су ти облици понашања код твојих родитеља присутни!

Инвентар садржи сљедеће ставке у одговарајућој табели:

1. Родитељи од мене очекују да будем успјешан у стварима које радим.

2. Родитељи пред мене постављају циљеве које није лако остварити.

3. Тешко је испунити захтјеве које родитељи пред мене постављају.

4. Родитељи контролишу како обављам различите своје дужности.

5. Моји родитељи пред мене постављају доста нових задатака.

6. Дешава ми се да ме родитељи изненаде новим и неочекиваним захтјевима.

7. Родитељи су задовољни тек кад испуним све што очекују од мене.

8. Родитељи су спремни да прекину неку своју активност да би помогли мени око неке моје активности.

9. Моји родитељи ме тјеше када не успијем у нечему.

10. Родитељи показују разумијевање ако у школи добијем лошу оцјену.

11. Лако ми је да родитељима објасним кад имам неких проблема у школи.

12. Разговарам са својим родитељима о стварима које ми се догађају у школи.

13. Кад добијем слабију оцјену,

тешко ми је да то саопштим родитељима.

14. Моји родитељи су спремни да се укључе у различите ствари које ја радим.

15. Ако добијем слабу оцјену то истог дана саопштим родитељима.

За сваку ставку у табели су понуђени одговори: никад, врло ријетко, ријетко, неодлучан сам, често, врло често, увијек. Начин бодовања је сљедећи: за одговор *никад* 1 бод до 7 бодова за одговор *увијек*, изузев на ставци 13 код које је начин бодовања обрнут (7 бодова за одговор *никад* и 1 бод за одговор *увијек*). Први дио инвентара (мјери ниво захтјева које родитељи постављају пред дијете) обухвата ставке 1 до 7. Други дио (мјери степе подршке коју родитељи пружају дјетету) обухвата ставке 8 до 15.

Литература

Brustard, R. J. (1993). Youth in Sport: Psychological Considerations. In: Singer, R. N., Murphey, M. and Tennant, L.K. (Eds.). *Handbook of Research on Sport Psychology* (109–313). New York: Macmillan Publishing Company.

Bukvić, A. (1996). *Načela izrade psiholoških testova*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Čiksentmihajli, M. (1999). *Tok, psihologija optimalnog iskustva*. Novi Sad: Forum.

Koloroso, B. (2006). *Deca to zaslužuju*. Zrenjanin: Sezam Book.

Kostić, P. (2004). *Psihometrija: konstrukcija, rekonstrukcija i primena psihometrijskih testova*. Beograd: Teos.

Milivojević, Z., Bilban, K., Kokelj, V., Kramberger, M., Steiner, T. i Kožuh, B. (2009). *Mala knjiga za velike roditelje*. Zagreb: Znanje.

Scherer, M. (2002). Do students care about learning_ A conversation with Mihaly Csikszentmihaly. *Education Leadership, Vol 60*, 1, 12–17.

Suzić, N. (2007). *Primijenjena pedagoška metodologija*. Banja Luka: XBS.

Fajgelj, S. (2003). *Psihometrija*. Beograd: Centar za primenjenu psihologiju.

Howard, D., & Madrigal, R. (1990). Who makes the decision: The parent or child? *Journal of Leisure Research*, 22, 244–258.

Wood, D. (1986). Aspects of teaching and learning. In m. Richards, P. Light (Eds.), *Children of social worlds* (191–212). Cambridge: Polity Press.

Zlatko Pavlovic, Ranko Perucica

DESIGN AND MEASUREMENT CHARACTERISTICS OF THE INSTRUMENT FOR MEASURING PARENTAL REQUESTS AND SUPPORT

Summary

The variables referring to characteristics of family and family atmosphere are regularly connected with numerous indicators of a child's development and behaviour. It is for that reason that such variables are a subject of researchers who find it important to have appropriate instruments for their measurement at their disposal. Such an instrument is an inventory designed for measuring the level of requests parents have for their children and the extent of support they provide to them. The design of the inventory and its metric characteristics are described, with some recommendations for future researchers provided as well.

Key words: *family environment characteristics, parental requests towards their children, parental support to their children, measurement of family variables.*

Златко Павлович, Ранка Перућица

КОНСТРУКЦИОННЫЕ И ИЗМЕРИТЕЛЬНЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРИБОРОВ ДЛЯ ИЗМЕРЕНИЯ РОДИТЕЛЬСКИХ ТРЕБОВАНИЙ И ПОДДЕРЖКИ

Резюме

Переменные, относящиеся к семье и семейным особенностям, регулярно связаны с многочисленными показателями детского развития и поведения. Поэтому эти переменные часто являются предметом инте-

реса исследователей которым важно иметь в своем распоряжении соответствующих инструментов для измерения. Такой инструмент представляет собой инвентарь для измерения уровня требований родителей к детям, и уровень поддержки которую они обеспечивают, как описано в этом тексте. Описана конструкция инвентаря и его метрические характеристики, и наконец исследователи, которым может быть интересно использовать то в своих исследованиях приводятся некоторые рекомендации по его применению.

Ключевые слова: *характеристики семейной среды, требования родителей к детям, родительская поддержка для детей, измерение переменных семейства.*